

KONU-TEST ETKİNLİK

VII-XIII. YÜZYILLAR ARASINDA
İSLAM MEDENİYETİNİN İNSANLIĞIN ORTAK
MİRASINA KATKILARI

İslam Medeniyetinin Doğuşu ve Yayılışı

- Hz. Muhammed (sav) 571 yılında Mekke’de doğdu, çocukluğunu ve gençliğini burada geçirdi.
- İslamiyet’ten önce Arap yarımadasında **Cahiliye Dönemi** yaşanmaktaydı.
- Hz. Muhammed (sav) bu dönemdeki kötü uygulamalardan rahatsız olup sık sık **Hira Mağarası**’na giderdi.

Hz. Muhammed (sav) Dönemi (610–632)

İslam’ın Ortaya Çıkışı

- İslamiyet’ten önce Arap Yarımadası’nda **Cahiliye Dönemi** yaşanıyordu.
- Hz. Muhammed (sav), toplumdaki adaletsizliklerden rahatsız olduğu için **Hira Mağarası**’nda tefekkür ederdi.
- **610 yılında ilk vahiy geldi ve İslamiyet ortaya çıktı.**

Hicret ve İslam Devleti

- Mekke’de Müslümanlara baskı artınca **622 yılında Medine’ye Hicret** edildi.
- Hicret’ten sonra **Medine’de İslam Devleti kuruldu.**
- Hicret, **İslam takviminin başlangıcı** kabul edildi.

Savaşlar ve Antlaşmalar

- **Bedir (624), Uhud (625), Hendek (627) savaşları** yapıldı.
- **Hudeybiye Antlaşması (628)** imzalandı.
- **630 yılında Mekke fethedildi**, Kâbe putlardan temizlendi.

Eğitim, Bilim ve Sağlık

- **Mescid-i Nebevî** inşa edildi.
- Mescidin yanına **Suffe** yapıldı (ilk eğitim merkezi).
- **Küttâblar** açılarak çocuklara okuma-yazma öğretili.
- Bedir Savaşı’nda okuma yazma bilen esirler, öğretmenlik yaparak serbest bırakıldı.
- Sağlığa önem verildi; **Tıbb-ı Nebevî** anlayışı gelişti.

Veda Hutbesi

- **632’de Veda Hutbesi** ile;

- İnsanların eşitliği,
- Adalet,
- İnsan hakları vurgulandı.

DÖRT HALİFE DÖNEMİ (632–661)

- Hz. Muhammed’in (sav) vefatından sonra İslam Devleti, “**halife**” adı verilen yöneticiler tarafından yönetilmiştir.
- Bu döneme **Dört Halife Dönemi** denir. Halifeler, hem **dini** hem de **siyasi** liderlik yapmışlardır. Bu dönemde:

- İslam Devleti genişlemiş,
- Devlet teşkilatı kurulmuş,
- Kur’an-ı Kerim korunmuş,
- Eğitim, hukuk ve yönetim alanlarında önemli gelişmeler yaşanmıştır.

Hz. Ebû Bekir Dönemi (632–634)

- Hz. Muhammed’in vefatından sonra **ilk halife** seçilmiştir.
- Bazı kabileler İslam’dan ayrılmak istemiştir.
- İslam Devleti’nin dağılması engellenmiştir.
- Merkezi otorite korunmuştur.
- Devlet birliği sağlanmıştır.
- Kur’an-ı Kerim ayetleri **ilk kez bir araya toplanmıştır.**
- Kur’an’ın korunması için önemli bir adım atılmıştır.

✎ Hz. Ebû Bekir’in önemi:

İslam Devleti’nin dağılmasını önleyerek **devletin devamlılığını sağlamıştır.**

Hz. ÖMER DÖNEMİ (634–644)

- İran, Irak, Suriye, Filistin ve Mısır fethedilmiştir.
- İslam Devleti **en geniş sınırlarına** bu dönemde ulaşmıştır.
- **Divan Teşkilatı** kurulmuştur.
- **Beytülmal** (devlet hazinesi) oluşturulmuştur.
- **Hicrî Takvim** kullanılmaya başlanmıştır.
- Kadılık sistemi kurulmuştur.
- Adalet anlayışı çok gelişmiştir.
- Hz. Ömer, “**adaletiyle**” tanınmıştır.
- Halk ile yöneticiler arasında eşitlik sağlanmıştır.

✎ Hz. Ömer’in önemi:

İslam Devleti’ni **kurumsal bir devlet** hâline getirmiştir.

KONU-TEST ETKİNLİK

HZ. OSMAN DÖNEMİ (644–656)

- Kur'an-ı Kerim **çoğaltılarak çoğaltılan nüshalar** **İslam merkezlerine gönderilmiştir.**
- Kur'an'ın farklı okunmasının önüne geçilmiştir.
- **İlk İslam donanması** kurulmuştur.
- Kıbrıs fethedilmiştir.
- Deniz gücü artmıştır.
- Akrabalarını yönetime getirmesi tepkilere neden olmuştur.
- Devlet içinde huzursuzluklar başlamıştır.
- Hz. Osman, çıkan isyanlar sonucu şehit edilmiştir.

HZ. ALİ DÖNEMİ (656–661)

- Cemal ve Sıffin Savaşları yapılmıştır.
- **Hakem Olayı** yaşanmıştır.
- İslam dünyasında siyasi ayrılıklar artmıştır.
- Dinî ilimler (tefsir, hadis, fıkıh) gelişmiştir.
- Bilgi ve ilme önem verilmiştir.
- Hz. Ali, bilgeliğiyle tanınmıştır.

Dönemin Sonunda

- Hz. Ali şehit edilmiştir.
- Dört Halife Dönemi sona ermiştir.

 HZ. ALİ'nİN ÖNEMİ:

İslam düşünce hayatının gelişmesine katkı sağlamıştır.

EMEVLER DÖNEMİ (661–750)

- Başkent **Şam**.
- Halifelik **saltanat hâline geldi**.
- İspanya (Endülüs) ve Kuzey Afrika fethedildi.
- Arap olmayan Müslümanlara **mevali** denildi.
- Arap üstünlüğü anlayışı, İslam'ın yayılmasını yavaşlattı.

Kültür ve Bilim Alanında

- Bilim eserleri Arapçaya çevrildi.
- Camiler, saraylar, âlim evleri eğitim merkezleri oldu.
- **Para reformu** yapıldı.
- Arapça, **resmî devlet dili** hâline geldi.
- **Hat sanatı**, kitap süsleme (**tezhip, cilt**) gelişti.

ENDÜLÜS EMEVİLERİ (756–1031)

- İspanya'da kuruldu.
- Avrupa'yı **bilim, mimari ve eğitim alanlarında etkiledi**.
- Kütüphaneler kuruldu, çeviri faaliyetleri hızlandı.
- **Kurtuba Ulu Camii**, İslam mimarisinin önemli eseridir.
- Arapça kelimeler Avrupa dillerine geçti.
- **Kâğıt kullanımı** Avrupa'ya yayıldı.

ABBASİLER DÖNEMİ (750–1258)

- Başkent **Bağdat**.
- **Mevali politikası kaldırıldı**, eşitlik sağlandı.
- Türkler başta olmak üzere birçok millet İslamiyet'i benimsedi.
- **Beytülhikme** Dünyanın ilk büyük bilim akademilerinden biridir.
- Matematik, tıp, felsefe, astronomi, kimya alanlarında çalışmalar yapıldı.
- **İbn-i Sina'nın "El-Kanun fi't-Tıbb" eseri** yüzyıllarca Avrupa'da okutuldu.
- **Samerra** şehri kuruldu.
- Samerra Ulu Camii inşa edildi.
- Bayramlar, fener alayları, törenlerle kutlandı.
- **Kadıkudatlık** (başkadı) kurumu oluşturuldu.

İslam Medeniyetinin Ortak Mirasa Katkıları**Bilim**

- Matematik, tıp, astronomi, kimya gelişti.
- Avrupa Rönesansı'nı etkiledi.

Eğitim

- Medreseler, kütüphaneler, çeviri merkezleri kuruldu.

Mimari ve Sanat

- Camiler, minareler, saraylar inşa edildi.
- Hat, tezhip, mimari süsleme gelişti.

Kültürel Miras Bilinci

- Kültürel miras, geçmişle gelecek arasında köprüdür.
- Ortak mirasın korunması tüm insanlığın sorumluluğudur.
- Habib-i Neccar Camii örneğinde olduğu gibi eserler aslına uygun onarılmaktadır.

KONU-TEST ETKİNLİK

KAZANIM DEĞERLENDİRME TESTİ

1. Müslümanların Mekke'deki baskılar nedeniyle 622 yılında Medine'ye göç etmesine ne ad verilir?

- A) Vahiy
- B) Hicret
- C) Tefekkür
- D) Mevali

2. İslamiyet'ten önce Arap Yarımadası'nda görülen putperestlik, adaletsizlik ve kötü uygulamaların yaşandığı döneme ne ad verilir?

- A) Fetret Devri
- B) Altın Çağ
- C) Cahiliye Dönemi
- D) Dört Halife Dönemi

3. Kur'an-ı Kerim hangi halife döneminde kitap hâline getirilmiştir?

- A) Hz. Ebubekir
- B) Hz. Ömer
- C) Hz. Osman
- D) Hz. Ali

4. Emeviler döneminde uygulanan ve Arap olmayan Müslümanları ikinci plan iten politika aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İstimalet
- B) Mevali
- C) Hoşgörü
- D) Beytülhikme

5. Aşağıdakilerden hangisi Endülüs Emevilerinin Avrupa medeniyeti üzerindeki etkilerinden biri değildir?

- A) Bilim ve mimari alanında etkileşim sağlamaları
- B) Kütüphaneler kurarak çeviri faaliyetlerini hızlandırmaları
- C) Kağıt kullanımının Avrupa'da yayılmasını sağlamaları
- D) Türklerin Müslüman olması için baskı yapmaları

6. Abbasiler döneminde Bağdat'ta kurulan, matematik, tıp ve felsefe gibi alanlarda çalışmaların yapıldığı dünyanın ilk büyük bilim akademilerinden biri hangisidir?

- A) Samerra
- B) Beytülhikme
- C) Kurtuba
- D) Hira

7. "Tıbbın Kanunu" (El-Kanun fi't-Tıbb) adlı eseriyle tanınan ve eserleri yüzyıllarca Avrupa'da okutulan İslam bilgini kimdir?

- A) İbn-i Sina
- B) Harezmi
- C) Farabi
- D) İbn-i Rüşt

8. Abbasiler döneminde Türklerin İslamiyet'i benimsemesinde etkili olan temel faktör aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Savaş zoruyla Müslüman yapılmaları
- B) Mevali politikasının kaldırılarak eşitliğin sağlanması
- C) Başkent Bağdat'tan taşınması
- D) Arapça'nın zorunlu hale getirilmesi

9. İslam mimarisinin İspanya'daki en önemli eseri olarak kabul edilen yapı hangisidir?

- A) Samerra Ulu Camii
- B) Mescid-i Nebevi
- C) Kurtuba Ulu Camii
- D) Beytülhikme

10. İslam Devleti'nde "Kadıkkudatlık" (Başkadi) kurumu hangi dönemde oluşturulmuştur?

- A) Hz. Muhammed Dönemi
- B) Emeviler Dönemi
- C) Abbasiler Dönemi
- D) Dört Halife Dönemi

KONU-TEST ETKİNLİK

BOŞLUK DOLDURMA ETKİNLİĞİ

Aşağıdaki cümleleri ders notundaki uygun kavramlarla tamamlayınız.

(Medine, Hz. Osman, Mevali, Beytülhikme, İbn-i Sina, Samerra, Hat, İspanya, Hicret, Arapça)

- İslam takviminin başlangıcı olarak _____ olayı kabul edilir.
- Kur'an-ı Kerim _____ döneminde çoğaltılarak önemli merkezlere gönderilmiştir.
- Emeviler döneminde devletin resmi dili _____ olmuştur.
- Endülüs Emevileri, günümüzün _____ topraklarında kurulmuştur.
- Abbasiler döneminde Türkler için özel olarak _____ şehri inşa edilmiştir.
- İslam medeniyetinde güzel yazı yazma sanatına _____ sanatı denir.
- Dünyanın ilk büyük bilim akademilerinden kabul edilen kurum _____ 'dir.
- Batı dünyasında "Avicenna" olarak bilinen tıp bilgini _____ 'dir.
- Abbasiler, Emevilerin uyguladığı ırkçı _____ politikasını kaldırmışlardır.
- Hicret'ten sonra İslam Devleti _____ şehrinde kurulmuştur.

DOĞRU - YANLIŞ ETKİNLİĞİ

Cümlelerin başına bilgi doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- () Hz. Muhammed (sav) 571 yılında Mekke'de doğmuştur.
- () Hz. Ömer döneminde İslamiyet sadece Arap Yarımadası ile sınırlı kalmıştır.
- () Endülüs Emevileri Avrupa'daki Rönesans'ın temellerini etkilemiştir.
- () Abbasiler döneminde Türkler devlet yönetiminde ve orduda görev almamışlardır.
- () İslamiyet'in ilk vahiyleri Hira Mağarası'nda gelmiştir.
- () İslam mimarisinde sadece cami yapımına önem verilmiş, eğitim kurumları yapılmamıştır.
- () Mevali politikası İslamiyet'in yayılmasını hızlandırmıştır.
- () Beytülhikme'de farklı dillerden eserlerin Arapça'ya çevirisi yapılmıştır.

- () İslam medeniyetinde tezhip ve cilt sanatı kitap süslemede kullanılmıştır.
- () Kurtuba Ulu Camii, Abbasiler tarafından Bağdat'ta yapılmıştır.

EŞLEŞTİRME ETKİNLİĞİ

Sol sütundaki kavramları sağ sütundaki en uygun açıklama ile eşleştiriniz.

Kavram	Cevap	Açıklama
1. Hicret		A. Kur'an-ı Kerim'in çoğaltıldığı dönem.
2. Hz. Osman		B. Müslümanların Mekke'den Medine'ye göçü.
3. Mevali		C. İspanya'da kurulan Müslüman devleti.
4. Beytülhikme		D. Emevilerin Arap olmayanlara uyguladığı dışlayıcı politika.
5. Endülüs Emevileri		E. Abbasiler dönemindeki büyük bilim merkezi.
6. Samerra		F. Abbasilerin Türkler için kurduğu askeri şehir.

KONU-TEST ETKİNLİK

CEVAP ANAHTARI

1. Çoktan Seçmeli Test:

1-B, 2-C, 3-A, 4-B, 5-D, 6-B, 7-A, 8-B, 9-C, 10-C

2. Boşluk Doldurma:

1-Hicret, 2-Hz. Osman, 3-Arapça, 4-İspanya, 5-Samerra, 6-Hat, 7-Beytülhikme, 8-İbn-i Sina, 9-Mevali, 10-Medine

3. Doğru-Yanlış:

1-D, 2-Y, 3-D, 4-Y, 5-D, 6-Y, 7-Y, 8-D, 9-D, 10-Y

4. Eşleştirme:

1-B, 2-A, 3-D, 4-E, 5-C, 6-F